

Samenvatting
Handhaving en naleving van de coffeeshopregels in 2004
J. Broekhuizen, J. Raven en F.M.H.M. Driessen

Sinds 1976 voert Nederland een internationaal gezien afwijkend drugsbeleid door cannabisgebruik niet strafbaar te stellen en de verkoop van cannabis onder bepaalde condities te gedogen. De coffeeshophouders moeten zich houden aan de zogenaamde AHOJ-G criteria (geen affichering, geen harddrugs, geen overlast, geen jeugdigen en niet meer dan 5 gram per dag verkoop) en aan twee extra regels: geen alcoholverkoop en niet meer dan 500 gram voorraad. In enkele gemeenten gelden daarnaast afstandregels tot een school- of landsgrens.

Om de ontwikkelingen rondom de gedoogde coffeeshops te volgen laat het Ministerie van Justitie jaarlijks onderzoek uitvoeren. In het onderhavige rapport is de regelhandhaving door de politie en naleving van deze regels door coffeeshops in 2004 onderzocht.

Dataverzameling

Voor de dataverzameling van het onderhavige onderzoek is gekozen voor de zogenaamde ‘multi-proxy indicator-approach’, wat betekent dat er gebruik is gemaakt van meerdere bronnen per coffeeshop (75 coffeeshops): coffeeshophouder, wijkagent, observant, klanten en omwonenden. Hierdoor kan de verkregen informatie aan elkaar getoetst worden. Er is bij de verschillende databronnen een goede respons bereikt, waardoor uiteindelijk over alle 75 coffeeshops in de steekproef voldoende gegevens beschikbaar zijn. Ook zijn gegevens verzameld over 50 gemeenten bij de zogenaamde ‘politiecoördinator coffeeshops’.

Bevindingen

Op de eerste plaats kan uit dit onderzoek geconcludeerd worden dat het gedoogbeleid niet identiek is aan een laissez faire politiek. Het is duidelijk dat er overal controles van coffeeshops plaats vinden. De controles betreffen meestal alle coffeeshops en worden meerdere keren per jaar uitgevoerd, meestal onaangekondigd. Maar niet alleen de handhavers, ook degenen die de regels moeten naleven, nemen de regelgeving serieus. Er vinden veel activiteiten plaats om naleving van de regels te effectueren, zoals controles van de leeftijd van de klanten door de coffeeshophouders en het herhaaldelijk aanvoeren van nieuwe voorraad in verband met het 500-gram criterium. Door de meest betrokkenen, politieagenten en coffeeshophouders, wordt het gedoogbeleid dus beslist niet opgevat als een dekmantel, waaronder men verder zijn gang kan gaan. Wel is het zo dat in veel gemeenten niet alle regels worden gecontroleerd, met name het 5-gram per dag en 500-gram voorraad criterium wordt soms niet meegenomen.

Het beleid wordt niet alleen gehandhaafd, er is ook redelijk veel draagvlak voor de regelgeving, men vindt de regels over het algemeen duidelijk en redelijk. Daar staat tegenover dat de 5-gram regel onredelijk en onuitvoerbaar wordt gevonden en hetzelfde geldt in nog sterkere mate voor de 500-gram regel, die vooral door coffeeshophouders ervaren wordt als belastend en niet functioneel ten aanzien van de doelstellingen van het beleid. Ook zijn er

onduidelijkheden, met name met betrekking tot de afficheringregel en er is bij verschillende handhavers een gebrek aan kennis. Zo weten vrij veel politiecoördinatoren en wijkagenten niet welke regels gelden.

Uit het onderzoek komt naar voren dat 41% van de coffeeshops één of meer coffeeshopregels overtreedt. Vooral het overlastcriterium wordt vaak overtreden (20%). 8 tot 12% van de coffeeshops overtreedt het afficheringcriterium, het jeugd criterium, de 5 gram per dag en 500 gram voorraad regels. Het alcoholcriterium en het harddrugcriterium worden het beste nageleefd (slechts 2 en 3% overtreding).

Een beoordeling van de omvang van de regelovertrading in de Nederlandse coffeeshops is lastig, omdat wij niet beschikken over vergelijkbare gegevens van andere uitgaansgelegenheden, zoals café's, sportkantines, discotheken of buurtcentra. De mate van regelovertrading in coffeeshops lijkt over het algemeen in de orde te liggen van dat wat men van een dergelijke uitgaansgelegenheden zou kunnen verwachten en valt, zo gezien, mee.